

Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 70-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈ

Երևանի հասարակայնությունը նշեց Հայկական ՍՍՌ-ի ժողովրդական նկարիչ, ՍՍՌՄ Գեղարվեստական ակադեմիայի իսկական անդամ Մարտիրոս Սարյանի ծննդյան 70-ամյակը:

Սարյանն իր մասնագիտական նախնական ուղղությունը ստացել է Մոսկվայի գեղարվարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության ուսումնարանում, աշակերտելով մի շարք ռուս ականավոր նկարիչների, այդ թվում Վ. Սերոպին և Կ. Կորովինին:

Իր ստեղծագործությունների թեմա ընտրելով Արևելքը, հատկապես Հայաստանը, Սարյանը 1919—1923 թվերին պատարում է մի շարք ճանապարհորդություններ դեպի Հայաստան, Եգիպտոս, Պարսկաստան և այլ վայրեր: Այդ ճանապարհորդությունների ընթացքում նա մոտից տեսումնապիտում է տեղի ժողովուրդների կյանքը, մարդկանց և բնությունը, հանդես գալով որպես ռեալիստ նկարիչ: Այդ շրջանի նրա լավագույն նկարներից են՝ «Փյունիկյան արմավենին», «Եգիպտական կանայք», «Կանաչ ծախողները» և այլն:

Սովետական իշխանության տարիներին լիովին բացահայտվում են Սարյանի ստեղծագործական ուժն ու տաղանդը: Սարյանը խորապես վերանայում է իր անցած ստեղծագործական ուղին ինչպես թեմատիկայի, նույնպես և արտահայտության միջոցների խնդրում: 1921 թվին նա տեղափոխվում է և հաստատվում Երևանում, նկարչի ստեղծագործության թեման է դառնում հայրենի բնությունը, Սովետական Հայաստանի վերակառուցվող կյանքը, առաջատար մարդիկ և այլն: Նկարչի արվեստը հարստանում է և ընդգրկում գեղանկարչության և գրաֆիկայի գրեթե բոլոր ժանրերը:

Ստեղծագործական այս բեկումն իր արտահայտությունն է գտել Սարյանի գրեթե բոլոր դործերում, որ նա կերտել է 1920-ական թվականների երկրորդ կեսից սկսած, հատկապես Սպենդիարյանի «Ալմաստ» օպերայի ձևավորման մեջ, որն արժանացավ բարձր գնահատականի: Ստալինյան մրցանակի:

Սարյանը հայ ժողովրդի և Հայաստանի բնության ճշմարտացի պատկերողն է: Նա

նկարել է նշանավոր գիտնականների և շարքային բանվորների, ծաղկած դեղձենիներ ու լեռնային ջրվժններ, նոր կամուրջների կառուցումներ, աշունն Արարատյան դաշտում ու թուրքմեն կոլխոզնիկի բակը և այլն: Նրա նկարներում միշտ ու ամենուրեք կյանքն արևով է ողողված:

Չափազանց ուշագրավ է Սարյանի ստեղծագործական հարուստ պատկերասրահը: Իր նկարներում արվեստագետը փոստում է իր ժամանակակիցների և եկող սերունդների հետ:

Մարտիրոս Սարյան

Ահա կանգնած է ձեր առաջ թորոս թորամանյանի պատկերը, թվում է հնագույն մեր հուշարձաններից պոկված, քարակույի մի ծանր բեկոր է: Նրա կողքին նայում է ձեզ իր երազուն ու շեղակի հայացքով ակադեմիկ Թամանյանը, որ կարծես տեսնում է

վերածնված ժողովրդի մայրաքաղաքի ավարտումն պատկերը։ Սարյանի ստեղծագործ վրձինի ուժով պատկերված են ղինվորներ ու սպաներ, զորավարներ ու կոլխոզնիկներ, բանաստեղծներ, բանվորներ, երաժիշտներ ու օդաչուներ։ Տարբեր են այդ մարդիկ իրենց դեմքերով ու խառնվածքով, բայց ամեն մեկի մեջ կա մի բան որ ընդհանուր է բոլորի համար։— Դա ստեղծագործական եռանդի և կամքի մշտական արտահայտությունն է։

Սովետական ժողովուրդը և կառավարությունը, բարձր գնահատելով Սարյանի ստեղծագործական ու հասարակական աշխատանքը, նրան պարգևատրել են երկու անգամ Լենինի շքանշանով, «Աշխատանքային կարմիր դրոշմ» և «Պատվո շնան» շքանշաններով։ Հայ ժողովուրդը բարձր գնահատելով իր արժանավոր զավակին, ընտրել է նրան ՍՍՌՄ Գերագույն Սովետի երկրորդ և երրորդ գումարումների ղեկավարու։

Մայիսի 3-ի երեկոյան, մայրաքաղաքի արդյունաբերական ձեռնարկությունների ներկայացուցիչները, արվեստի, գրականության և գիտության գործիչները, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ու սանդղները հավաքվել էին Հայֆիհարմոնիայի համերգային դահլիճում հոբելյարին մեծարելու համար։ Ներկա էին նաև Մոսկվայի ու եղբայրական Վրաստանի նկարիչների ներկայացուցիչները։

Հանդիսավոր երեկոն ներառական հակիրճ խոսքով բաց է անում բանաստեղծ Գ. Բորյանը։

Ներկա եղողների բոլոր ծափահարությունների տակ ընտրվում է պատվավոր նախագահություն։

Հոբելյարի կյանքի ու ստեղծագործության

վերաբերյալ ղեկուցումով հանդես է գալիս Վ. Հարությունյանը։ Նա մանրամասնորեն պատմում է նկարչի ստեղծագործական մեծ ուղու մասին, ա՛յն մարդու, որի վտավները շնչում են կենսուրախ օպտիմիզմով և սովետական հայրենասիրության զգացմունքով։

Հայաստանի կառավարության անունից հոբելյարին ողջունում է Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի նախագահ Բ. Աստվածատրյանը, ՍՍՌՄ Մինիստրների սովետին կից Արվեստի գործերի կոմիտեի կողմից՝ Նիկոֆորովը, Սովետական նկարիչների միության կողմից՝ Կրավչենկոն, Վրաստանի նկարիչների կողմից՝ արվեստի վրաստակավոր գործիչ Մամարտեան։ Ողջուններով հանդես են գալիս նաև նկարիչ Է. Իսաբեկյանը, Ռեսպուբլիկայի ժողովրդական արտիստ Վ. Վաղաշյանը, գրող Ս. Զորյանը և ուրիշները։

Հոբելյարին հանձնվում են շնորհավորական ուղերձներ ռեսպուբլիկայի կուլտուրական և հասարակական զանազան կազմակերպությունների կողմից։

Սովետական Միության բոլոր ծայրերից, ժողովրդական նկարիչ Մարտիրոս Սարյանի հասցեով ստացվել են ողջունի ավելի քան 200 հեռագրեր։ Հեռագրեր են ուղարկել՝ Ադմիրալ Իսակովը, Բանակի գեներալ Բաղրամյանը, գրող Մ. Շահինյանը, կոմպոզիտորներ Ա. Խաչատրյանը, Դ. Շոստակովիչը, նկարիչ Ս. Գերասիմովը, քանդակագործ Մուխոման և ուրիշները։

Իր պատասխան խոսքում հոբելյարը շնորհակալություն է հայտնում կառավարությանը՝ արվեստի գործիչների նկատմամբ ցուցաբերվող բացառիկ հոգատարության համար և իր երախտագիտության զգացմունքն է հայտնում հանդեսին ներկա գտնվող և մեծարող հասարակայնությանը։

Վերջում տեղի է ունենում մեծ համերգ։

